KORRESPONDENT
HANDLOWY, PRZEMYSŁOWY
I
ROLNICZY

Korrespondent Handlowy, Przemysłowy i Rolniczy, wychodzi dwa razy na tydzień przy Gazecie Warszawskiéj.

Dnia 15 Kwietnia **Nro 29.** **Roku 1843.**

Z PODRÓŻY DO HAMBURGA.

Podczas méj bytności w Hamburgu, zwrócił mą uwagę w miejscu nie bardzo odznaczającem się, bardziéj w zakącie miasta starego, napis skromny, nie tyle bijący w oczy, jak tysiące innych, które zdają się odciągać jedne od drugich przechodnia. Na tablicy zakopciałéj zaledwie przeczytać było można: «Instytut dla młodych początkowych w mechanice.» Gdym pociągnął za dzwonek, otworzył mi drzwi sam pan Lohse, w ubiorze podkasanym, z kalotą na głowie dobrze osiwiałéj i z uśmiechem na ustach, bo sądził zapewne, iż któremu chłopcu ze swego instytu otwiera, kochany będąc od nich jak od dzieci. Gdym mu oświadczył ciekawość widzenia instytu, z uprzejmością niewymuszoną, pokazywał mi wszystko. Najprzód pokój, gdzie wykłada teorją, opartą na rysunkach; daléj pełno małych narzędzi i machin, które chłopcy zaraz konstruować, a nie kopjować muszą. Podobny instytut byłby bardzo użytecznym wszędzie i dla tego załączam tu plan w tłumaczeniu, który otrzymałem od pana Lohse. L. S.

PLAN

zakładu do kształcenia młodzieży w mechanice.

Zbyteczną byłoby rzeczą wykazanie, iż w naszym postępowym wieku, uznają już powszechnie konieczność stósownego wykształcenia osób poświęcających się przemysłowi i starają się o postęp w tym przedmiocie przez liczne szkoły przemysłowe i politechniczne zakłady. W tych zakładach wprawiają zaczynających inżynierów i mechaników, stósownie do ich przeznaczenia, w pracę umysłową i ręczną, gdy tymczasem kształcenie w bractwie rzemieślniczem, więcéj zrządzeniom przypadku pozostawione, polega zwykle na uzyskaniu pewnéj biegłości w pracy ręcznéj, przez którą przemysł mało postępuje i która już nie wystarcza potrzebom naszego wieku. Powinno być zatem załatwione pytanie: «któren rodzaj kształcenia w tym przedmiocie przekładać należy?» wydały od dawna przynajmniéj sąd swój o tem zakłady przemysłowe.

I dla Hamburga nie może być ten kierunek przemysłu obojętnym, gdyż się tu w ostatnich czasach obok handlu szczególnie podniósł przemysł, a mianowicie mechanika. Podniesienie téj ostatniéj jest zapewne skutkiem mnogich urządzeń technicznych, które nie tylko, iż teraz zatrudniają mechanika, ale go i nadal w ciągłéj czynności utrzymywać będą; równie w zastąpieniu zużytych części machin nowemi, jak w odnawianiu zepsutych rękodzielni. Nawet na przypadek przekształcenia na przyszłość któréj gałęzi techniki przez nowe wynalazki, powinien być mechanik wcześnie przygotowany. Nie istnieje więc zapewne między wszystkiemi gałęźmi techniki żadna, któraby młodzieży korzystniejsze przedstawiała widoki jak mechanika.

Lubo do innego powołania kształcony, zawsze mnie ten przedmiot szczególnie zajmował i w wolnych godzinach pożytecznie zatrudniał. Oddawna było moim zamiarem, poświęcić wyłącznie siły moje teoretycznemu i praktycznemu wychowaniu młodzieży w tym celu; jednakże wykonanie tego planu zdawało mi się dalekiem, gdy napotkawszy też same myśli i cele w pewnym przyjacielu przemysłu, gotowość jego usunęła przeszkody wzbraniające uskutecznienie mego przedsięwzięcia. Jestem zatem w stanie otworzyć zakład od Sgo Jana r. b.

Mam więc przed sobą zadanie urządzenia zakładu odpowiedniego potrzebom czasu, i zarządzania takowym, co zamyślam uskutecznić w sposób następujący:

Kształcąc młodzież w obranym zawodzie, zdaje mi się przedmiotem nader ważnym odróżnienie rzeczy koniecznie potrzebnych od pożytecznych. Przeznaczenie więc ucznia zostanie przezemnie osądzonem i ja wskażę przedmiot, któremu się poświęci. Sposób, w jakim nauki będą dawane, taki otrzyma kierunek, aby młodzież zarazem ogólne pobierała wychowanie i każden według właściwych mu zdatności samoistnie postępował, nie będąc ani zbyt pędzonym, ani wstrzymywanym. Stósownie do tego podaną będzie uczniom sposobność poznania gruntownie ma-

ręcznych przedmiotów, z których się wyroby składać będą, nauczenia się ... mechaniki i fizyki, a chemji, o ile ta wpływa na materjały wyrobów i o ile jest potrzebną przy tworzeniu machin. Jednakże gdy jedynie z matematyką, mogą być te nauki uzasadnione, ta będzie główną podstawą wychowania. Ćwiczyć się także będą w wolnem wyrażaniu swych myśli tak ustnie jak pismiennie. Zdaje mi się także rzeczą ważną, aby uczeń posiadał w pewnéj doskonałości język francuzki i angielski, by mogł czytać w tych językach dzieła w przedmiocie mu właściwym i w razie potrzeby kształcić się jeszcze w tych krajach. Z tych więc powodów, powyższe nauki będą w zakładzie pobierane. Drugim głównym przedmiotem ćwiczenia jest rysunek; a szczególnie tak zwany rysunek geometryczny (géométrie descriptive). W tym wydziale musi uczeń nie tylko dojść pewnéj biegłości, ale mianowicie przykładać się będzie do rysunku matematycznego, gdyż jedynie tym sposobem może z łatwoscią nie tylko cudze pomysły według rysunków urzeczywistniać, ale i własne za pomocą tegoż innym udzielać. Prócz tego naukowego kształcenia i w praktyczności ćwiczyć się będą uczniowie w wybranym przedmiocie. Dla tego dokładnie posiadać muszą: tokarkę, pilarkę i stolarkę (dla wyrabiania modeli), a lanie i kucie mosiędzu i żelaza, o ile tego będzie potrzeba. Biegłość nabyta w tych praktycznych przedmiotach, użytą będzie do wyrabiania modeli i przedniejszych mechanicznych narzędzi, np. apparatów fizycznych i matematycznych; późniéj do wyrabiania machin parowych, pras hydraulicznych i t. d.

Do wykształcenia w ten sposób teoretycznie i praktycznie młodzieńca wyznaczam trzechletni przeciąg czasu, po którego upływie będzie w każdym mechanicznym zakładzie jako pomocnik pracować. Lekcje naukowe dawane będą od godziny 8 do 12, a praktyczne po południu od 2 do 6éj w rękodzielniach zakładu, przez zręcznych rzemieślników. Lekcje naukowe będą częścią przezemnie osobiście dawane, mianowicie w matematyce, częścią przez zdatnych ludzi w mojéj obecności i pod moim głównym zarządem. Także będę przytomnym przy praktycznych pracach, aby zwracać uwagę młodzi przy nadarzonéj sposobności na użytek teorji w praktyce.

Aby interessentom podać sposobność poznania trybu udzielanych nauk jak i urządzeń zakładu, dozwolony jest każdego czasu przystęp ojcom i opiekunom młodzieży bez meldowania nawet.

Prócz niedziel i świąt będą jeszcze w lecie trzy tygodniowe wakacje. Każdy uczeń płaci rocznie 200 marków krt., co czyni 314 złp., a prócz tego w pierwszym roku jeszcze 50 marków krt. czyli 78 1|2 złp. przy wstępie i na materjały.

Korzyści wypływające z tego planu dla kształcących się mechaników, są istotnie nie małe; a naprzód poznaje tenże przedmiot, któremu się poświęca dokładniéj, jakby mógł kiedykolwiek przy jednostronnéj, praktycznéj lub teoretycznéj nauce; i przezto wstępuje na pewne stanowisko, z którego może się samoistnie w swojem powołaniu w każdym względzie kształcić. Tutaj istotny przeciąg nauki wynosi prawie tylko połowę czasu, któregoby wykształcenie się w saméj praktyce wymagało. Możnaby powątpiewać o wykonaniu téj obietnicy, lecz zważyć trzeba iż kształcenie młodzieńca jest jedynym celem zakładu, iż uczeń nigdy do użytku zakładu obróconym nie będzie, a nareszcie, iż każdy nauczyciel praktyczny lub teoretyczny jedynie nim się zajmie, bez żadnego innego widoku, prócz przyśpieszenia jego postępów, gdy tymczasem w zwykłych mechanicznych rękodzielniach, gdzie postęp zaczętéj pracy głównym celem, musi kształcenie ucznia rzeczą mniejszéj wagi i raczéj potoczną pozostać.

Do tych głównych korzyści można i moją ciągłą obecność przy wszystkich lekcjach policzyć. Gdyż nie tylko zostanie przez to cały zakład jednym ożywiony duchem lecz będzie się także wszystko starannie usuwać, coby na moralność młodzi wpływ szkodliwy wywierać mogło.

Hamburg, dnia 5 Marca 1842 r. **J. Lohse.**

KOLEJE ŻELAZNE w 1841 r.

Zawsze na największą pochwałę zasługuje to, kiedy coś wielkiego wykonywane jest bez rozgłosu, poprzestając na samym czynie. Podobny przykład przedstawia Austrja, która zbudowała dwie drogi z Tyrolu częścią do Wenecji, częścią do Bormjo, które pod każdym względem znacznie przewyższają tak słusznie sławioną drogę przez Simplon, i wyrównywają prawdziwym drogom rzymskim, a jednak dopiero po ich zupełnem ukończeniu, dowiedzieliśmy się o nich z opisu podróżnych. Tak wielkie dzieło jakie Austrja przedsięwzięła teraz w kolejach żelaznych nie daje się wykonać w tak skromnéj cichości, jak to Austrja zwykła czynić, jednakże nie ma tam żadnego samochwalstwa jak to okazuje wyjątek w Gaz. Augsburskiéj z szeregu artykułów o kolejach żelaznych, które Wiener Zeitung zawiera.

«Rok 1841 jest stanowczym dla kolei żelaznych w Austrji. Przy końcu tego bogatego w skutki roku, sam z siebie przedstawia się powód do roztrząsania co w ciągu jego uczynionem zostało dla krajowych kolei i czego możemy następnie spodziewać się jeszcze. Przy tem roztrząsaniu, porównywanie rezultatów osiągnionych jednocześnie w innych krajach i poczynionych tam doświadczeń może służyć za najsłuszniejszą miarę do oznaczenia naszego stanu. Otworzona dla kommunikacji austrjacka linja kolei żelaznych została w roku 1841 przedłużoną o 28 mil a raczéj dołączając 6 1|2 mil podwójnych szyn, wypada 34 1|2 mil. Ten dodatek stanowi piątą część całéj długości kolei, które w ciągu tego roku w całéj Europie przystępnemi były do użycia i z których także 28 mil przypada na inne państwa niemieckie, 23 na Francję, 6 na Belgję, około 53 na Anglję.

«W Niemczech w roku 1841 ukończoną została koléj żelazna z Berlina do Anhalt, z Düseldorf do Elberfeld, i z Brunschwign do Harzburga, a koléj nadreńska z Kolonji do Akwisgranu doprowadzoną. Francja ukończyła koléj z Bordeaux do Teste i z Strasburga do Basel (St. Denis); Belgja podłużyła swoje siatkę kolei, w linii południowéj ku Mons i połączyła między sobą stacje Bruxelli; nakoniec w Londynie ukończoną została wielka zachodnia koléj z Londynu do Bristolu (Great-Western), tudzież koléj z Edymburga do Glasgowa i prócz

tego otworzone zostały częściowe linje kolei z Bristol do Chiltenham i Exeter, tudzież z Manchester do Sheffield.

To przelotne wymienienie okazuje już, że Austrja nie pozostała w tyle, ale otrzymany rezultat jeszcze więcéj okazuje się ważnym; gdy rozważymy ważność nowo otworzonych linji. Koléj północna Cesarza Ferdynanda podwoiła swoję rozciągłość, poprowadziła główną swoją linję głęboko w serce żyznéj i z młodzieńczą siłą zakwitającéj prowincji Morawji, gdzie prawie stykać się będzie z drogą polską, wyciągnęła uboczną koléj do drugiéj stolicy państwa i tym sposobem zbliżyła się do punktów, w których może przyjąć w siebie drogi prowadzone ku niéj z Północy i Wschodu i stać się przez to wielką arterją ruchu w Austrji. Podczas gdy koléj północna zbliżała do stolicy, wschód i północ, ogłosiła tę koléj Wien-Raaber (czyli nowo miejska) jako nowa pośredniczka południa i wschodu z stolicą. Koléj ta czuła swoje przeznaczenie słusznie za końcowy i upłyniony punkt olbrzymiéj komunikacji i ruchu jaki w tym kierunku ma miejsce, i jeszcze więcéj zwróci się ku niéj, gdy poprowadzona do Trjestu koléj połączy łatwym związkiem stolicę z głównym punktem austrjackiego udziału w handlu świata. Dwie te koleje stanowią ciągłą komunikację 36 mil z dwoma gałęziami po 12 mil długości i zbiegają się w stolicy i rezydencji Austrji.

Doliczywszy przestrzenie wykończone w 1841 roku do dawniéj już istniejących kolei, okazuje się w Austrji 86 mil długości kolei, które rozdzielają się na siedm linij i w 6 prowincjach przebiegają. Cztery z tych kolei (długości 36 mil) urządzone są do użycia koni. Trzy mniejsze koleje to jest Cesarza Ferdynanda Wiedeńsko-Neusztadzka i Medjolańska, w dotychczasowéj swojéj długości blisko 50 mil służą do do przewozu parowozami. Koleje żelazne w Austrji stanowią około osmą część wszystkich 120 kolei europejskich, których długość wynosi 632 mil niemieckich.

(Dokończenie nastąpi.)

Numer 4ty Roczników Gospodarstwa Krajowego wyszedł w nowéj drukarni Józefa Unger, i zawiera: Zdanie sprawy o gospodarstwie na folwarku Michałowie w Lubelskiem, z mapką i tabellami, przez A. Hr. Z. Krótka wiadomość o wysuszaniu czystem i ciepłem powietrzem rozmaitych przedmiotów, a mianowicie mąki przez Józefa Puternickiego.—Jak wiele należałoby nadać włościaninowi ziemi, aby i on, i właściciel wsi, i krajowe rolnictwo, miały społem zapewnioną, o ile to w mocy naszéj, należną prawdziwą pomyślność? przez Konstantego Kruczaja.—Wyciąg z dziennika podróży, po niektórych okolicach W. Xięztwa Meklemburg-Schwerin i Pomeranji niegdyś szwedzkiéj, w Sierpniu 1838 odbytéj, przez K. W.—Rozmaitości. Jaki wpływ kamienie, na polach rozrzucone, na wegetację i plony wywierają? przez J. K.—Wiadomości handlowe.

Roczniki Gospodarstwa Krajowego i w roku drugim który się z dniem 24 Czerwca zaczyna, w tychże samych terminach, to jest kwartalnie, wychodzić będą. Uwiadamiając o tem czytelników swych, Redakcja ponawia uprzejmie odezwę do szanownych Ziemian, aby postrzeżenia swoje, uwagi, i odkrycia, na drodze doświadczenia zrobione, a krajowego rolnictwa dotyczące się, nadsyłać jéj raczyli, dla udzielania takowych ogółowi rolników. Tym to sposobem postępowano, i do dziś dnia postępują w krajach z wzorowego gospodarstwa słynących, i osiągnięto najpomyślniejsze rezultaty; tą drogą i my do celu tyle pożądanego, to jest ulepszenia krajowego gospodarstwa, dojść potrafimy.

Prenumerata, która jak dotąd, tak i nadal rubl. sr. (zł. 20), rocznie wynosić będzie, przyjmuje się: w Warszawie w Redakcji Roczników Gospodarstwa Krajowego przy ulicy Chmielnéj pod Nr 1524, w Expedycji głównéj to jest w Księgarni Franciszka Spies i spółki, przy ulicy Senatorskiéj pod Nr 460, we wszystkich Księgarniach w kraju i za granicą; jako też na wszystkich Urzędach i Stacjach Pocztowych w Królestwie.

Dwa pierwsze tomy Roczników Gospodarstwa Krajowego z upłynionego roku, nabyć można we wszystkich Księgarniach warszawskich po zł. exemplarz.

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

ZBOŻE.

Londyn 4 Kwietnia.— O stanie powietrza i handlu zbożu w ogóle. Od początku Kwietnia mieliśmy dość często przechodzące deszcze, które połączone z cieplejszą temperaturą, musiały być korzystne dla wegetacji. Co się tycze nowéj pszenicy, wszystkie wiadomości są dobre i donoszą, że wielka ilość gruntu jest pszenicą zasiana. Dla tych to okoliczności nie należy dziwić się, że mniéj zważano na zboże na składach, jakby to miało miejsce; gdyby pogoda dla przyszłych żniw mniéj korzystną pokazała się. Jednakże zdaje się, że mniemanie, iż znajdująca się w ręku dzierżawców pszenica nie może być dostateczną, coraz większéj nabiera mocy, dla czego też handel w zeszłym tygodniu cokolwiek się ożywił. Lecz w jakim stanie właściwie znajduje się handel zbożowy trudno z pewnością oznaczyć, albowiem pilnie zbierane przez nas wiadomości ciągle przez dwójznaczne i niepokojące przedstawienia niszczone bywają. Dla tego nie narzucamy tu naszéj opinji. Jednakże zaprzeczyć niemożna, że prawie powszechnie uważają zasoby tutejszych producentów za małoznaczące, i że pewną jest rzeczą, że jeżeli nowe zasoby zagranicznej pszenicy nie przyjdą rychło z zagranicy, w krótkim czasie lepsze gatunki mocno w górę pójdą. A chociaż dziś podwyższenie ceny w sprzedaży tego artykułu nie miało miejsca, to jednakże już dosięgnięto do cen, które niedawno za nominalne ledwo uważać można było, i po których niepodobna było sprzedać chociaż i najmniejszéj ilości, dla tego przynajmniéj zniżenie cen tego produktu wstrzymane zupełnie zostało. Wczorajszy dowóz angielskiéj pszenicy był jeszcze mniejszy jak zeszłego tygodnia, dla tego udało się wymódz na naszych młynarzach podwyższenie o 1 szyl.

W ogóle targi wewnętrzne od tygodnia zyskały cokolwiek. I powszechnie życzą sobie, żeby to małe polepszenie w handlu utrzymało się dłużéj, ale przytem żeby na stałym lądzie nie spowodowało podwyższenia ceny, dopóki takowa do naszych cen zostaje w tak niekorzystnym stosónku, iż ani myśléć można o jakimbądź przywozie. Jest tu wprawdzie na składach dosyć znaczna ilość zagranicznéj pszenicy. Wyborowe gatunki bardzo zrównały się w cenach, jednakże młynarze, ciągle skarżą się na niską cenę mąki, i wolą w téj chwili brać 62—63 funt. włoskie ciężkie gatunki po 42—43 szyl., jak 61 funt. Gdańską po 52—53 szyl., tak że téj ostatniéj bardzo mało wychodzi. Berlińska pszenica z 1841 r. płaci się po 44—45 szyl. a pośledni Gdańska prawie po tyleż, jednak ta ostatnia nie ma kupców. Przybył tu niedawno z Gdańska mały transport składający się z 600 Qarterów nowéj pszenicy i podobno zapłacona została po 54 szyl. Co się tycze Kanady ministrowie w Parlamencie oświadczyli się, że w ziarnie tylko właściwie pszenica z téj kolonji pochodząca, zaś w mące wszelki wyrób z ziarna w téj kolonji zmełty, (czy to z Amerykańskiego czy z Europejskiego zboża) po nader niskiem cle ma być do Anglji wpuszczany. Na si właściciele młynów szczególniéj w Irlandji mocno się na to użalają, albowiem oni na tém stracą a kraj w ogóle nic zyskać nie może. Kanadyjczycy mogą zaopatrywać się sami na swój użytek pszenicą ze Stanów Zjednoczonych; swój zaś własny produkt w naturze nam odstawiać. Dotąd już najęto kilka okrętów mniejszych do przewożenia pszenicy z Montreal. Mówią powszechnie, że na polu młoda pszenica wróży wielkie nadzieje, jednakże do żniw jeszcze daleko i wielkie zmiany w owych nadziejach nastąpić mogą. — Objawia się szczególniéj w naszym handlu brak zupełny możności spekulacji. Jęczmień, groch biały i zielony, idzie wolno i coraz spada, owies łatwo się zbywa po teraźniejszéj cenie.

Szczecin 7 Kwietnia. — Pszenica utrzymuje się przy cenach ostatnim razem doniesionych. Posiadacze nie są skłonnemi do spuszczenia taniéj a zapasy są dość szczupłe. Z zagranicy coraz rzadszemi stają się obstalunki pszenicy po teraźniejszych cenach, ale za to w głąb kraju zaczyna stąd nieco więcéj odchodzić. Od poniedziałku zakupowano tu dość na to przeznaczenie, szląską z 1841 roku płacono po 40 talarów, a nową po 42 tal., za białą szląską żądano 45 46 tal. Żyto do onegdajszego wieczora utrzymywało się w podnoszeniu ceny, ale wczoraj znowu się nieco zniżyło. Na miejscu płacono za 122 f. 35—36 1|2 tal., ale teraz zmniejszył się pokup. Zwykłe dostawy wiosenne po dzień 5 Kwietnia doszły w górę do 37 tal., ale znów zniżyły się na 36 1|2 tal. Jak dalece ulotna potrzeba albo kłopot w dopełnieniu przyjętych zobowiązań wpłynęły na podniesienie się cen i jaką postać targ nasz mógłby przybrać gdyby ciągle znaczna massa zboża dowożoną została, tego nie można na teraz z pewnością rozstrzygnąć. Dostawy na Maj i Czerwiec tudzież Czerwiec do Sierpnia płacone są po 34 tal., ale i w tym targu zaczęło być teraz nieco ciszéj. Jęczmień znowu podniósł się cokolwiek, wielki pomerański płacił się po 29 tal. i jeszcze można tyle dostać. Mały trzyma się na 26 i pół. Owies pomerański nieco lichego gatunku płacił się po 23 1|3 tal. Obecnie nie ma go prawie wcale na targu, a na dostawę za dobre gatunki żądają 24 tal. i wyżéj.

Hamburg 7 Kwietnia. — Z pszenicy nic dotąd na wywiezienie nie brano, a ponieważ zakupy na wewnętrzną potrzebę nie wystarczają, ażeby stan ceny polepszyć dla tego handel tego produktu idzie niezmiernie wolno. Żytu trudno było dojść do zeszłotygodniowéj ceny. Jęczmień szczególniéj stary szedł wolno, a właściciele jego muszą niedługo stanieć. Owies chociaż mało go żądano zachował swoje poprzednie ceny.

KURS GIEŁDY WARSZAWSKIEJ.

Dnia 14 Kwietnia 1843.		żądają R. s	k.	dają R. s	k.
1. WEXLE.					
Berlin 100 talarów	2 M.	92	70	92	55
Gdańsk 100 talarów	2 M.	92	25	92	10
Hamburg 300 m. k.	2 M.	140	55	—	—
Londyn fun. sterlin.	3 M.	6	40	—	—
Lipsk 100 talarów	2 M.	—	—	—	—
Moskwa 100 rub. sreb.	1 M.	99	—	—	—
Petersburg. ditto	1 M.	99	—	98	75
Paryż 300 franków	2 M.	—	—	—	—
Wiedeń 150 zł. reńskich	2 M.	96	75	96	60
Wrocław 100 talarów	2 M.	92	55	—	—
2. MONETY.					
Rossyjskie Imperjały.		—	—	—	—
Holend. dukaty nowe.		—	—	—	—
ditto stare ważne		—	—	—	—
Frydrychsdory Pruskie		—	—	—	—
Rossyjskie assygnaty		—	—	—	—
Austrjackie bilety bankowe za 150 złr.		—	—	—	—
3. PAPIERY.					
Listy zastawne białe, daw. bez kup. (*)					
ditto ditto nowe		14	78	14	77
Obligi skarbowe na zł. 1000		—	—	—	—
Obligacje cząstkowe na zł. 500		—	—	—	—

Wartość kuponu kop. 18 1|6.

SREDNIA CENA ZYWNOSCI.

Na ostatnich targach Warszawskich i Pragskich płacono za korzec żyta rubli sr. 1 kop. 39 (złp. 9 gro. 18); pszenicy r. s. 2 k. 66 (złp 17 gr. 22); jęczmienia r. sr. 1 kop. 57 (zł. 10 gro. 8) owsa rub. sr. 1 kop. 13 (złp. 7 gr. 16); mąki pszennéj przedniéj r. sr. 3 ko. 80 (złp. 25 gr. 10); ordynarnéj 6 ćwierci r. s. 3 k. 98 (złp 26 gr. 16), żytniéj pytlo. r. s. 1 k. 86 (złp. 1 gr. 12), gryczanéj korzec r. sr. 2 ko. 7 (złp. 13 gr. 24); kaszy gryczanéj zwyczajnéj r. 2 k. 85 (z. 19 g —); drobnéj r. sr. 6 k. 51 (zł. 43 gr. 18); jęczmiennéj perłowéj r. s. —k. — (zł. — gro.—) jęczm. ordynaryjnéj r. s. 1 ko. 71 (złp. 11 gr. 12);— siana Centnar 100 funt. kop. 49 (złp 3 gro. 8); słomy cent. 100 funt. kop. 24 (złp 1 gr. 18); sążeń drew sosnowych r. sr. 7 k. — (złp 46); 20 wół dobry od r. s. 3 do 48; średni od r. s 30 do 36; lichy od r.s. 19 do 29;—ciele rs. 2 k. 10 wieprz dobry od r. s. 11 do 14; średni od r. s. 8 do 10; lichy od r. s. 5 do 7;— masła funt k. 14 (gr. 28) słoniny funt k. 9 (g 18); kartofli korzec k. 50 (zł. 3 g. 10); okowity 10téj próby garniec k. 58 (zł 3 g. 28); szumówki 6téj próby garniec kop. 35 (złp. 2 g. 10).